

4. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Конституційне право України : підручник / за заг. ред. В.Л. Федоренка. 4-е вид., перероб. і доопр.; передмова проф. В.М. Шаповала. Київ : б. в., 2012. 727 с.
5. Основин В.С. Советские государственно-правовые отношения. Москва : Юридическая литература. 1965. 168 с.
6. Данилюк Ю.В. Суб'єкти конституційно-правових відносин: проблемні питання. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2013. № 4. С. 39–44. URL: http://nbuv.gov.ua/jpdf/Nzizvru_2013_4_9.pdf.
7. Химичева Н.И. Финансовое право / Н.И. Химичева, Е.В. Покачалова; отв. ред. Н.И. Химичева. Москва : Норма, 2005. 464 с.

ЧЕПУЛЬЧЕНКО Т. О.,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри публічного права
факультету соціології і права
(Національний технічний університет
України «Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»)

МОНАРШУК А. О.,

студент I курсу факультету соціології і права
(Національний технічний університет
України «Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського»)

УДК 347.73

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.2-2.42>**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ФОНДОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ:
ПРОБЛЕМАТИКА ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

Ця стаття присвячена питанню правового регулювання ринку цінних паперів. У ній розглянуто місце фондового ринку у сфері фінансових послуг, його стан розвитку на 2020 р. та вплив на загальний стан економіки; визначено основні проблеми щодо регулювання ринку цінних паперів, що наявні в українському законодавстві та перешкоджають привести ринок до міжнародних стандартів; висвітлено основні міжнародні договори, що закріплюють ці стандарти та їх взаємодію з українським законодавством. У статті розглянуто Комплексну програму розвитку фінансового сектору України до 2020 р. та її результати, а також Стратегію розвитку фінансового сектору України на 2020–2025 роки із визначенням основних цілей та очікуваних наслідків. Також у цій роботі було розглянуто діяльність учасників ринку та державних органів, які відповідальні за дотримання правопорядку на фондовому ринку, серед яких головним органом є Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, а також роль саморегулювальних організацій у функціонуванні ринку. Під час дослідження проблеми правового регулювання було визначено головні чинні нормативно-

правові акти, що регулюють діяльність фондового ринку, прогалини, що в них є, а також запропоновані державою нові закони, які могли б усунути ці прогалини, однак ще не набули чинності або з певних причин не були прийняті. У статті проаналізовані заходи, що були спрямовані на вирішення проблем, ефективність їх дії та вплив на фондовий ринок, а саме вплив депозитарної та клірингової діяльності, розвитку цих сфер як відносно нових для української економіки та недоліки, що виникають у процесі запровадження нових стандартів. Запропоновано варіанти усунення прогалин у законодавстві з урахуванням внутрішніх та зовнішніх факторів та відповідно до загальних тенденцій визначено перспективи розвитку фондового ринку у системі фінансового сектору України.

Ключові слова: фондовий ринок (ринок цінних паперів), Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, фінансовий сектор України, захист прав інвесторів, професійні учасники ринку, державне регулювання ринку цінних паперів, депозитарна та клірингова діяльність.

Chepulchenko T. O., Monarshuk A. O. Legal regulation of the fund market in Ukraine: problems and prospects of development

This article deals with the legal regulation of the securities market. It examines the place of the stock market in financial services, its state of development for 2020, and its impact on the overall state of the economy; identified the main problems with the regulation of the securities market, which exist in the Ukrainian legislation and prevent the market from reaching international standards; the main international treaties that set out these standards and their interaction with Ukrainian law are highlighted. The article examines the Comprehensive Program for the Development of the Financial Sector of Ukraine until 2020 and its results, as well as the Strategy for the Development of the Financial Sector of Ukraine for 2020–2025 with the definition of the main goals and expected consequences. This paper also considered the activities of market participants and government bodies responsible for law enforcement in the stock market, among which the main body is the National Securities and Stock Market Commission, as well as the role of self-regulatory organizations in the functioning of the market. The study of the problem of legal regulation identified the main current regulations governing the stock market, the gaps that exist in them, as well as proposed by the state new laws that could eliminate these gaps, but have not yet come into force or with some reasons were not accepted. The article analyzes measures aimed at solving problems, their effectiveness and impact on the stock market, namely the impact of depository and clearing activities, the development of these spheres as relatively new to the Ukrainian economy and the shortcomings arising in the process of introducing new standards. Options for elimination of gaps in the legislation are offered taking into account internal and external factors and according to the general tendencies the prospects of stock market development in the financial sector of Ukraine are determined.

Key words: stock market (securities market), National Securities and Stock Market Commission, Ukrainian financial sector, protection of investor rights, professional market participants, state regulation of securities market, depository and clearing activities.

Постановка проблеми. У багатьох країнах світу, у тому числі і в Україні, одним з основних каталізаторів розвитку економіки є фондовий ринок. Він дає змогу залучити в державу фінанси у вигляді інвестицій не лише на національному, а й на міжнародному рівнях. З урахуванням того, що основною функцією фондового ринку є перерозподіл коштів від секторів, що досить забезпечені фінансами, до тих, які потребують збільшення капіталу, він відіграє

важливу роль у стабілізації економіки. Однак український ринок поки що залишається інвестиційно непривабливим, а законодавча база, яка його регулює, досі містить певні прогалини. Це ускладнює подальше функціонування ринку та його вихід на міжнародну арену.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам правового регулювання ринку цінних паперів присвячені наукові роботи таких учених, як: М.М. Кутузова, Н.С. Кузнєцова, О.С. Яворська, В.І. Полухович, В.П. Приходько, М.О. Солодкий, К.В. Масляєва, К.В. Муравйов. Однак нині питання правового регулювання фондового ринку потребує ще детальнішого вивчення у зв'язку зі змінами фінансової системи до 2020 року. Що стосується досліджень у сфері депозитарно-клірингової діяльності, то такі питання прослідковуються у роботах В.В. Мельник, З.Я. Лапішко, Л.В. Панова та інших. Ці праці є відносно новими і можуть слугувати для подальших досліджень.

Мета статті. Метою цієї статті є аналіз фондового ринку України станом на початок 2020 року, дослідження програм розвитку ринку цінних паперів, вивчення нормативно-правових актів, що регулюють діяльність на фондовому ринку або впливають на неї, а також визначення проблем у правовому регулюванні і можливі шляхи їх вирішення.

Виклад основного матеріалу. Одним з основних елементів фінансового сектору України, який визначає рівень економічного розвитку держави, є фондовий ринок. У Законі України «Про цінні папери та фондовий ринок» наведено таке його визначення: фондовий ринок (ринок цінних паперів) – сукупність учасників фондового ринку та правовідносин між ними щодо розміщення, обігу та обліку цінних паперів і похідних (деривативів) [1]. Варто зазначити, що на фондовий ринок впливає ціла низка факторів: це і політична ситуація в державі, і належність ринку до розвинених або тих, що формуються, і фінансова стратегія розвитку держави тощо. На поточний момент фондовий ринок України перебуває у стані розвитку та потребує оновлення у сфері державного регулювання. Це є важливим не лише для функціонування фінансового сектору України, а й для подальшої інтеграції держави у світову економіку. Підписавши Угоду про асоціацію України з Європейським Союзом, наша держава зобов'язалась докласти необхідних зусиль для забезпечення впровадження міжнародних стандартів регулювання та нагляду у сфері фінансових послуг, цим самим зміцнити роль ринку цінних паперів та підвести його до міжнародних стандартів відповідно до «Цілей та принципів регулювання обігу цінних паперів» Міжнародної організації комісій з цінних паперів (IOSCO) [2, ст.1]. У цьому документі викладено 38 принципів регулювання цінних паперів, які базуються на трьох цілях: 1) захисту інвесторів; 2) забезпечення того, щоб ринки були справедливими, ефективними та прозорими; 3) зниження системного ризику.

У документі описані основні принципи та вказано, що ці 38 принципів потрібно практично реалізувати у відповідній законодавчій базі для досягнення вищеописаних цілей регулювання [3, ст. 3].

Тож для реалізації поставлених цілей була розроблена Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року [4]. Одним із результатів цієї програми стало те, що у березні 2019 року Національний банк України підписав угоду про співпрацю з міжнародним депозитарієм цінних паперів Clearstream (дочірньою компанією Німецької біржі Deutsche Börse Group). Суть цієї угоди полягає в тому, що завдяки депозитарію Clearstream іноземні інвестори отримали доступ до українського ринку цінних паперів, а саме до облігацій внутрішньої державної позики, а також належним чином були знижені системні ризики та витрати на розрахунки. У результаті його запровадження на невеликий відсоток збільшився іноземний капітал на український ринок та прискорився процес приєднання України до світової фінансової системи. Проте іноземні інвестори все ще не поспішають вкладати свої кошти у вітчизняний ринок. Однією з причин є питання захисту іноземних інвестицій, яке все ще залишається не досить урегульованим, тому потребує вирішення на законодавчому рівні. Одним із можливих варіантів є чітке регулювання відносин між емітентом та інвестором, необхідно визначити ризики, які можуть виникати під час купівлі-продажу цінних паперів та способи їх усунення. Серед інших загроз постає незаконна діяльність емітентів та інших учасників професійної діяльності на ринку. За даними Національної

комісії з цінних паперів та фондового ринку (далі – НКЦПФР), протягом 2015–2019 років було зупинено торгівлю цінними паперами 273 емітентів, анульовано 136 ліцензій на провадження професійної діяльності на фондовому ринку за результатами розгляду справ про правопорушення [5, ст. 4]. Для того щоб зменшити кількість подібних правопорушень, потрібно встановити жорсткіші санкції, наприклад збільшити штрафи за підробку ліцензій та інших незаконних дій, установити складнішу процедуру отримання ліцензій, посилити контроль за дотриманням правил торгівлі учасниками фондового ринку, що передбачено у повноваженнях НКЦПФР.

Відповідно до Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів» НКЦПФР здійснює державне регулювання та контроль за діяльністю учасників ринку, випуском і обігом цінних паперів та їх похідних на території України, а також у сфері спільного інвестування [6]. Проте показники 2015 року засвідчили, що Комісія неналежно виконувала свої обов'язки, через що на ринку цінних паперів з'являлось усе більше недобросовісних «гравців», відповідно, їх діяльність не була прозорою. Тому в реформуванні сфери фінансових послуг відповідно до Комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 р. першим і одним з найголовніших етапів став етап очищення фінансового сектору від незаконної діяльності учасників. Як наслідок, НКЦПФР були переглянуті ліцензії на провадження професійної діяльності на фондовому ринку. Лише після цього програмою розвитку був встановлений етап перезавантаження фінансового сектору, що мав забезпечити захищеність прав інвесторів. Відповідно до нього до повноважень НКЦПФР також увійшов захист прав інвесторів шляхом запобігання правопорушенням або накладання фінансових санкцій у разі їх виникнення. Однак у законі прописаний лише механізм застосування відповідальності до емітентів, посередників (брокерів, дилерів, андеррайтерів) та інфраструктурних учасників (депозитаріїв, зберігачів, реєстраторів, надавачів інформації) за завдані ними правопорушення, але не визначена система відшкодування збитків, завданих інвесторам та не вказано перелік гарантій, що мають забезпечити прозорість трейдингу та захист від таких правопорушень. Проте превентивними заходами захисту прав інвесторів було встановлено новий спосіб запобігання правопорушень шляхом поширення інформації на фондовому ринку. Такий спосіб передбачає надання послуг авторизованих осіб, які розпоряджаються інформацією щодо фондового ринку. Така процедура допомагає знизити ризики інвестування, але вона не є настільки ефективною, як прописані гарантії захисту у законодавстві. Саме вони здатні забезпечувати динамізм у розвитку, а довгостроковий сталий розвиток є третім і завершальним етапом програми комплексного розвитку до 2020 року. Тобто якщо перші два етапи програми були реалізовані державою, то третій перейшов у Стратегію розвитку фінансового сектору України 2020–2025 років [7].

Незважаючи на те, що Україна поступово реформує свою законодавчу базу та економічний стан, впливається у світову фінансову систему, вона ще не досить розвинена для цього. З урахуванням того, що наша держава ще у 1996 році приєдналась до Міжнародної організації комісій з цінних паперів (IOSCO), але так і не було підписано Багатосторонній меморандум про взаєморозуміння щодо консультування та співробітництва та обміну інформацією (IOSCO ММоU) [8]. Однак його підписання є важливим, оскільки основною метою цього договору є обмін міжнародною практикою та запобігання недобросовісній поведінки учасників ринку. Така можливість і досі залишається актуальною, оскільки дає змогу зменшити кількість правопорушень на ринку та перейняти досвід європейських країн щодо функціонування фондового ринку, що є одним з ключових завдань євроінтеграції. Тож IOSCO погодилась підписати з Україною Меморандум за умови, що законодавча база України забезпечуватиме інституційну та фінансову незалежність НКЦПФР, розширюватиме її повноваження та відповідатиме міжнародним стандартам у сфері регулювання ринку цінних паперів. Ця умова була викладена у пункті 16 Меморандуму між Україною та Міжнародним валютним фондом про економічну та фінансову політику [9]. Для її реалізації НКЦПФР потрібно було надати такі повноваження: розслідувати правопорушення на ринку цінних паперів, мати доступ до інформації з обмеженим доступом, забезпечувати

конфіденційність та достовірність отриманої інформації та обмінюватись нею з іноземними регуляторами. Саме такі повноваження забезпечували б її інституційну незалежність за висновком НКЦПФР [10]. У результаті було розроблено проєкт Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо посилення інституційної спроможності Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку» [11]. Інституційна спроможність мала би полягати в тому, що всі свої функції НКЦПФР має здійснювати самостійно, без втручання інших державних органів. У тому числі Комісія мусить мати свою фінансову незалежність, що визначається достатністю власних коштів на виконання всіх функцій та реалізації програм розвитку. Тому таким законопроєктом було запропоновано сплачувати професійними учасниками ринку внески на регулювання фондового ринку до спеціального фонду Державного бюджету України, ці внески мали би йти на фінансування НКЦПФР. Однак цей законопроєкт не був прийнятий. Натомість було прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав інвесторів». Цей Закон дав змогу розширити інформацію про емітента, що підлягає розкриттю. Так, річна інформація про емітента тепер має містити також дані про вчинення значних правочинів або правочинів, щодо вчинення яких є заінтересованість, або про попереднє надання згоди на вчинення таких правочинів [12]. Такі зміни дали змогу НКЦПФР отримати доступ до інформації про емітентів – акціонерних товариств, що визначається як особлива інформація емітента. Іншими інструментами захисту прав інвесторів та посилення інституційної спроможності НКЦПФР стали: запровадження інституту незалежних директорів наглядової ради акціонерних товариств, вдосконалення порядку визначення ринкової вартості цінних паперів, запровадження похідного позову про відшкодування збитків, завданих господарському товариству його посадовою особою. Загалом такий закон реалізував одну з цілей Стратегії розвитку фінансового сектору України до 2020 р. Однак цих змін було не досить для того, аби Україна приєдналась до меморандуму IOSCO ММoU, на поточний момент договір усе ще не підписаний. Та, незважаючи на це, питання приведення українського законодавства у відповідність до вимог меморандуму та міжнародних стандартів загалом залишається актуальним та потребує подальшого вирішення.

Натепер основна роль у регулюванні фінансового ринку належить Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку. Вона діє консолідовано з Національним банком України, Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (Нацкомфінпослуг), Міністерством фінансів України та Фондом гарантування вкладів фізичних осіб. 28 травня 2019 року між усіма цими структурами було підписано Меморандум про взаєморозуміння та співробітництво, який визначає такі цілі: сприяння сталому економічному зростанню України, забезпечення макрофінансової стабільності, підвищення надійності та технологічності фінансової системи, досягнення європейських стандартів на фінансовому ринку, виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС та інших міжнародних договорів України [13]. Відповідні цілі були визначені в Стратегії розвитку фінансового сектору України на період 2020–2025 років. Однак що стосується НКЦПФР, то із 01.07.2020 до її функцій частково перейдуть функції Нацкомфінпослуг, що визначається відповідним Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг» (закон про «спліт») [14]. Це означає, що НКЦПФР не лише здійснюватиме регулювання щодо ринків цінних паперів та похідних (деривативів), професійної діяльності на ринку цінних паперів, а й щодо діяльності у системі накопичувального пенсійного забезпечення. Загалом Комісія також стане регулятором недержавних пенсійних фондів та фондів фінансового будівництва. Однак такі зміни можуть негативно вплинути на діяльність НКЦПФР, оскільки вони можуть перешкоджати ефективному виконанню власних функцій. Для початку необхідно усунути всі прогалини у сфері державного регулювання ринку цінних паперів, а вже далі поєднувати діяльність державних і недержавних структур.

У Законі України «Про державне регулювання ринку цінних паперів» у ст. 1 визначено, що державне регулювання ринку цінних паперів – здійснення державою комплексних

заходів щодо упорядкування, контролю, нагляду за ринком цінних паперів та їх похідних та запобігання зловживанням і порушенням у цій сфері [5, ст. 1]. Для удосконалення механізму регулювання, усунення прогалин та посилення інституційної спроможності НКЦПФР було внесено зміни щодо правового регулювання депозитарної та клірингової діяльності в Україні, що своєю чергою має також посилити захист прав інвесторів. Клірингова діяльність – це діяльність з визначення зобов'язань, що підлягають виконанню за правочинами щодо цінних паперів та інших фінансових інструментів, підготовка документів (інформації) для проведення розрахунків, а також створення системи гарантій з виконання зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів та інших фінансових інструментів. Депозитарна діяльність – діяльність професійних учасників депозитарної системи України та Національного банку України щодо надання послуг зі зберігання та обліку цінних паперів, обліку й обслуговування набуття, припинення та переходу прав на цінні папери і прав за цінними паперами та обмежень прав на цінні папери на рахунках у цінних паперах депозитарних установ, емітентів, депозитаріїв-кореспондентів, осіб, які провадять клірингову діяльність, Розрахункового центру з обслуговування договорів на фінансових ринках, депонентів, номінальних утримувачів, а також надання інших послуг [15]. Таким чином, депозитарно-клірингова діяльність надає послуги щодо укладання угод та їх належного виконання шляхом визначення зобов'язань та фіксації прав власності на цінні папери. Основні завдання НКЦПФР у депозитарно-кліринговій діяльності полягають у тому, що вона контролює достовірність інформації, яка надається учасникам ринку; видає та анулює ліцензії депозитарним та кліринговим установам на провадження професійної діяльності; здійснює пруденційний нагляд, тобто нагляд за станом фінансової системи, організації управління нею та дотримання основних вимог, які зменшують ризики з фінансовими операціями, та перевірки за дотриманням законодавства. Цим самим Комісія забезпечує захист інтересів інвесторів та держави, і тому на цей момент розвиток саме цього сегменту є важливим. Однак вплив на депозитарно-клірингову діяльність здійснюється не лише із сторони держави, а і зі сторони саморегулювальних організацій. До таких належить дві організації – Асоціація «Українські Фондові Торговці» та Професійна асоціація учасників ринків капіталу та деривативів (ПАРД). Метою їхньої діяльності є захист інтересів професійних учасників ринку та встановлення правил професійної поведінки, визначення основних стандартів у здійсненні операцій з цінними паперами тощо. Проте ці СРО здійснюють регулювання лише щодо депозитарної діяльності, а що стосується клірингової, то натепер таких установ немає. Єдиним суб'єктом, що монопольно здійснює власне клірингову діяльність, є Публічне акціонерне товариство «Розрахунковий центр з обслуговування договорів на фінансових ринках» (РЦ). Тоді як основними депозитаріями виступають Національний банк України та Центральний депозитарій України (ЦД). Через таке монопольне становище та відсутність СРО постає проблема у встановленні розмірів тарифів на оплату депозитарних послуг ЦД та клірингових послуг РЦ. На думку В.В. Мельник, щоб вирішити цю проблему необхідно встановити максимальні розміри тарифів за погодженням НКЦПФР та Антимонопольного комітету. Такий варіант допоможе встановити більш ефективний державний контроль над здійсненням депозитарно-клірингової діяльності та процесів саморегулювання [16, с. 90]. Проте розвиток депозитарно-клірингової діяльності не може залежати лише від НКЦПФР, для цього необхідний комплексний розвиток усіх галузей економіки.

Висновки. У статті було проаналізовано стан правового регулювання фондового ринку України та його місце у фінансовій системі, визначено, що законодавча база має ще досить прогалин та поки що не може прирівнюватись до міжнародних стандартів правового регулювання у сфері фінансових послуг. Для того щоб усунути такі прогалини, Україна взяла курс на європейську інтеграцію та зобов'язалась провести відповідні реформи щодо законодавчої бази, які були нормативно закріплені у Комплексній програмі розвитку фінансового сектору України до 2020 року та в Стратегії розвитку фінансового сектору України на 2020–2025 роки. У результаті першої програми були прийняті нові закони щодо посилення захисту прав інвесторів, розвитку депозитарно-клірингової діяльності, однак не було

поширено інституційну незалежність НКЦПФР, не було підписано відповідний договір із IOSCO. Тож питання щодо відповідності міжнародним стандартам досі потребує вирішення.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>.
2. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011.
3. Objectives and Principles of Securities Regulation. International Organization of Securities Commissions. URL: <https://www.iosco.org/library/pubdocs/pdf/IOSCOPD561.pdf>.
4. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року. URL: <https://old.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=43352266>.
5. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року (проект). URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy2025.pdf?v=4.
6. Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80>.
7. Стратегія розвитку фінансового сектору України на 2020–2025 роки. URL: <https://arc.nssmc.gov.ua/documents/strategya-rozvitku-fnansovogo-sektoru-ukrani-do-2025-roku/>.
8. Багатосторонній меморандум про взаєморозуміння щодо консультування та співробітництва та обміну інформацією. URL: <https://www.iosco.org/library/pubdocs/pdf/IOSCOPD386.pdf>.
9. Меморандум між Україною та Міжнародним валютним фондом про економічну та фінансову політику. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0360500-14>.
10. Проект посилення інституційної спроможності Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: https://www.president.gov.ua/storage/j-files-storage/00/51/82/53bbdda960a7b0e2772e1399bc44dae9_1512730135.pdf.
11. Проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо захисту інвесторів від зловживань на ринках капіталу». URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61522.
12. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав інвесторів». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/289-19>.
13. Меморандум № 101215 про взаєморозуміння та співробітництво між Національним банком України, Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, Фондом гарантування вкладів фізичних осіб та Міністерством фінансів України з питань підготовки та впровадження стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0397500-19>.
14. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79-20>.
15. Закон України «Про депозитарну діяльність України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5178-17>.
16. Мельник В.В. Правове регулювання депозитарної та клірингової діяльності в Україні : монографія.

